

ADHORTATIO
AD
COMMILITONES,

QUA
LECTIONES DE LITTERIS GRAECIS
ET DE ANTIQUITATIBUS ROMANIS

IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA

ANNO MDCCCLVI — MDCCCLVII HABENDAS

DIE XXIII M. SEPTEMBRIS MDCCCLVI

AUSPICATUS EST

C. G. COBET.

H. lit. P.

437 (33)

ADHORTATIO

AD

COMMILITONES,

QUA

LECTIONES DE LITTERIS GRAECIS
ET DE ANTIQUITATIBUS ROMANIS

IN ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA

ANNO MDCCCLVI — MDCCCLVII HABENDAS

DIE XXIII M. SEPTEMBRIS MDCCCLVI

AUSPIGATUS EST

C. G. COBET.

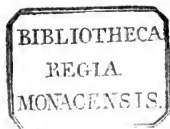
LUGDUNI BATAVORUM

APUD E. I. BRILL.

MDCCCLVI.

Γράμματα μαθεῖν δεῖ καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν.

MENANDER.

ORNATISSIMI IUVENES,

COMMILITONES STUDIORUM DILECTISSIMI,

Quid primum omnium hodie agam vobiscum non est mihi diu et multum quaerendum: res ipsa manu ducit ad id quod ante omnia utile et necessarium est vobis ad audiendum, ad dicendum mihi. Tripartitum hoc est, namque diligenter nobis statim ab initio est constituendum primum quid agamus, deinde quo consilio id agamus, denique qua ratione id quod agimus optime possit peragi.

Quid agamus perspicuum est omnibus: daturi sumus una operam Graecis Litteris et Antiquitatibus Romanis quam accuratissime fieri possit intelligendis cognoscendisque, in qua re ego si quid est in me ingenii et industriae id omne in vestram institutionem exhauriam et summa ope

enitar ut qua flamma ipse totus ardeam eadem vos omnes incendam: vos lectissimi adolescentes, flos et robur iuventutis patriae, certabitis mecum diligentia et ardore, ut praeclarissima quaeque celerrime et optime perdiscatis.

Quid autem est quod ex ea re utrique quaerimus? ad quem finem pervenire studemus? quo consilio omnes ingenii animique dotes exserere et nervos intendere omnes vos et ego paramus?

Ut verbo dicam, quaerimus quomodo cuique vita optime sit constituenda ad reliquorum hominum utilitatem et nostram cuiusque felicitatem. Insitum hoc a natura et ingentum generi humano est ut idem omnes omnibus viribus appetamus, bene et feliciter vivere, sed alii aliud iter ad beatam vitam ingrediuntur et ut eodem perveniant in partes diversissimas discedunt. Bona pars hominum satis habet dummodo sit bene *sibi*: alii *sibi et suis* laborant: qui sunt naturae generosioris humani nihil a se alienum putant et communi societatis humanae saluti et felicitati adiuvandae natos sese non minus quam sibimet ipsis arbitrantur. Qui sibi vivunt nummos potissimum quaerunt, vel gaudia et libidines sectantur, vel honores expetunt, imperia et potestates. Quid eos moramur, quos natura pronos et ventri obedientes finxit et avaros et superbos? Vos eadem erexit et ad optima quaeque adspirare docuit; ea vos conditione et spe hanc Academiae lucem adspicitis ut

pariter omnibus , patriae , humanitati et societatis humanae felicitati tuendae augendaeque non minus vivatis quam quisque sibi. Quidquid unusquisque vestrum spectat et sperat potissimum , id totum ad communionem hominum omnium pertinet , quorum saluti pro se quisque quantum poterit cupitis aliquando prodesse. Insunt in vestro numero , qui principes aliquando in rep. futuri sunt et summas res moderabuntur : insunt qui religionem , qui iura et leges et innocentium capita et fortunas tuebuntur : insunt qui salutarem artem medendi non minus perite quam docte exercebunt : insunt qui avitam laudem Litterarum et doctrinae , qua semper Hollandia nostra exsplenduit , vindicabunt : insunt qui cathedras Academicas aliquando ornabunt et ex illis subselliis in hunc suggestum adscendent , sed nemo unus in vestra corona inest , cuius vita non sit futura publica , hoc est publice omnibus profutura. Itaque nunc iam ad illam communem omnium utilitatem componenda et accommodanda est. Est autem in illa magna diversitate studiorum et consiliorum , quae quisque vestrum sequitur , una res quae vos omnes coniungit , quemadmodum vos omnes in unum auditorium ea ipsa res congregavit. Una est enim atque eadem lex , cui omnibus parendum , qui caeteris aliquando leges dare postulant , ut sint ipsi meliores et praestantiores omnibus , quibus praeesse volunt. Est ea res sana et solida doctrina , qua homo homini ita praestat ut volentibus et ultro invitantibus praeesse possit , et sic omnibus prospicere et felicita-

tem publicam et communem stabilire et amplificare. Reliqua omnia caduca sunt et fragilia: habet hoc doctrina cum virtute coniuncta ut ad beate vivendum semet ipsa contenta sit, non obnoxia fortunae, non indiga opis alienae. Nil non mortale tenemus Pectoris exceptis ingeniique bonis. Haec sunt igitur certa vitae praesidia: sic demum vivitur, ubi cultura ingenii alitur animus, ubi expletur illa discendi et cognoscendi sitis, quae optimo cuique ingenua est, ubi illa vera animi nobilitas recte factis apparet in nobis et inclarescit. Ut uno verbo absolvam *sapere* debemus, non *ineptire*. Sapientiam doctrina promovet insitam, non umbratica illa, quae tota in rebus minutis et futilibus anxie haeret, sed vera et sincera, quae quid sit verum et rectum et certum aut discernit aut reperit, et sic utitur aliorum inventis, ut ea cumulata et aucta per manus tradat posteris: ea denique quam cogitabat poeta quum diceret:

Nil sine doctrina vita est nisi mortis imago.

Caeteri inertes tamquam somno sepulti vitam transigunt, at is demum vivit animaque fruitur, qui ingenium doctrina expolivit.

»Fateor (cogitaverit aliquis apud animum suum), fateor, cordato homini vitam sine ingenii cultura non esse vitalem, sed quotuplex doctrina est, quam varia, quam diffusa, quam infinita prope dixerim in omnes partes. Alia aliis praeplacent: naturae sequitur semina quisque suae.

-Equidem Graece nec scio nec scire laboro, et eo ingenio natus sum ut rerum recentissimarum novitatem longe anteponeam omnibus omnium antiquitatibus." Qui ita secum cogitat propter ingenii tarditatem aut desidiam animi non est nobis admonendus, sed male (me iudice) ad summa adspirat et laborum meritorumque praemiis sine suo labore et merito satis impudenter inhare videtur. Caeterum videat ne quid capiat detrimenti. Sed alii sunt minus leves, qui laborem non detrectant, sed impigre in alia omnia studio et industria uti malunt, ad humanitatis studia frigent. Qui eo animo est pauca mea verba expendito. Nemo potest inutilem eruditionem, quae in rebus ad ingenium excolendum ornandumque non necessariis versatur, plus contemnere quam ego contemno. Quidquid operae ponitur in rebus futilioribus et difficilibus nugis, quibus nullum animo pabulum inest, quae intelligendi facultatem non excitant et alunt, iudicandi acumen non augent, sanitatem mentis non corroborant, equidem contemno et odi. Rideo illam eruditionem, quae in vitae usum et cultum nihil confert, et illam sapientiam, qua nemo umquam factus est sapientior. Sed idem ego non *hominem* sed *pecudem* esse deputo eum, qui quamquam honestiore loco natus et liberaliter educatus verae humanitatis et solidae doctrinae expers nullum Litterarum genus aut amat aut novit, cuius animum neque Poëta inflammavit umquam, neque Orator commovit, neque historicus cepit, neque philosophus tenuit, qui in nulla huiusmodi lectione et medita-

tionem intelligendi et iudicandi facultatem acuit et exercuit, quique adeo neque quod cogitat vel opinatur apte dicere et ornate explicare et perite tueri doctus est, neque pulchri sensum et recti rerum pulchrarum contemplatione et comparatione nutrit, in quo denique neque ratio satis exulta est neque oratio, quomodo is, quaeso, aut vir praeclarus erit umquam, aut supra vulgus sapere iure putabitur, aut ullius scientiae vel artis non opifex magis quam artifex erit futurus?

Vos igitur omnes, Carissimi Commilitones, ea lege tenemini, ut intelligendi sollertia, iudicandi acumine et pulchri sensu caeteris omnibus praecellere debeatis. Vos patriae spes soletis dici et estis: sunt qui vos *sal terrae* esse dictitant, nimium fortasse blande, sed tamen aliquid dicunt qui ita perhibent: si quis enim vestrum esset insulsus cui tandem rei esset utilis? Acutos esse et sollertes vos omnes oportet, et ut ea laus vobis propria esset propterea vobis hanc Musarum sedem constituerunt maiores. Vos ad ipsos scientiae fontes acceditis, unde per vos rivuli ad reliquos omnes permanabunt. In vobis doctrinae omnis et humanitatis praesidia erunt, quam vos auctam et confirmatam ad post venturos propagabitis. Vestrum est scire quidquid boni sciri potest. Nihil vobis occultum aut absconditum esse debet earum rerum, quas longa saeculorum serie homines reppererunt, et excogitarunt, et observaverunt ad ornandam et honestandam vitam publicam priva-

tamque. Vestrum erit interpretari omnia et aperire, in quibus caeteri haerent et caecutiunt, controversias hominum dirimere, obscura illustrare, nova excogitare, pulchra et praeclara iudicio sensuque agnoscere, et ubique vera a falsis dignoscere, denique omnes doctrinae partes sive verbis sive scriptis diserte vindicare et tueri. Qui recte cogitare et recte cogitata facunde dicere potest is demum humanitatis fructum capere recte dicetur.

Utramque dotem litterarum studia prudenter instituta feliciter coniungunt. Ex litterarum studiis in umbra nunc et otio viventes colligetis et rerum hominumque notitiam et dicendi ubertatem et copiam, qua viri facti in luce et celebritate vitae usuri estis. Nunc ex Litterarum monumentis cognoscetis, quidquid umquam rerum memorabilium humanum genus vidit, perspexit, sensit, expertum est. Quidquid umquam capitalia ingenia ab hominum memoria tulerunt praestantissimum, vobis nunc ad cognoscendum et spectandum patet. Quis umquam supra vulgi captum sapiet, qui intra rerum praesentium cognitionem et notitiam se continebit, neque in primam originem earum rerum inquirat, et quomodo longa die omnia in eum statum progressa sint, quem nunc videmus? Rusticorum hoc est, et eorum qui rusticis similes vivunt in urbe. Est haec iuvenilibus ingeniis veluti palaestra quaedam, in qua vires omnes facultatesque et dotes animi aequabiliter exercentur, et tam salubris est et fructifera illa

mentis agitatio ut nemo ad quamlibet disciplinam accedat paratior quam is qui ingenium afferat severis Litterarum studiis praeparatum et subactum. Si quis enim rerum copiam, quae in Litterarum monumentis exstat, sollerter digestam et lucido ordine dispositam, acute et ingeniose tractare didicit, subnascitur ei et crescit in dies illa intelligendi et veri inveniendi facultas, quae vitam hominum regit. Quocumque circumferimus oculos omnia sunt plena litium et controversiarum, quas inscitia peperit, accurata rerum scientia componet. Quantum est ubique superstitionis, quantum opinionum perversarum, quantum ignorantiae et imperitiae, quae omnia veritatis lux per vos quoque dispellet. Non admodum multi sunt, qui quid sit aliquid plane et prorsus intelligere perspicue intelligant, et sciant quid sit aliquid certo scire. Arripiunt multi temere, quod sibi arrideat et placeat et prosit, deinde nihil esse verius, nihil certius clamant. Obloquantur alii: interea quod verum est obscuratur et laborat. Habent igitur hoc Litterarum studia, ut doceant et assuefaciant quidquid dictum aut scriptum est liquido intelligere, ut nullus dubitationi aut controversiae locus relinquatur. Quid sit autem liquido intelligere facile definiri potest. Nempe hoc est intelligere, si quod quis in dicendo et scribendo cogitavit id ipsum audientes et legentes cogitemus. Quale est id quod nunc facimus: quidquid ego nunc a me cogitatum eloquor eadem cogitatio ferit illius animum, qui hoc agit et linguae, qua ntor, rationem tenet et usum.

Non est hoc ubique tam facile et expeditum, sed est tamen semper et ubique eiusdemmodi, ut eo modo eodem possit perveniri. Scilicet omnia, quae umquam homines conscripserunt, ita comparata sunt, ut ab hominibus intelligi possint: et quemadmodum qui plurimorum hominum in vitae usu ingenium et mores bene observavit idem facillime cuiusque indolem et naturam perspicit, sic in legendo quoque qui plurima probe intellexit is optime reliqua est intellecturus. Est etiam alia utriusque rei similitudo. Quemadmodum enim in vita optimi cuiusque amicitia et familiaritate utendum est, sic in lectione summi et capitales viri sunt e magna copia seligendi, a quibus ingenium animumque instituere et formare discas. Qui cum hominibus nequam una esse solet, eorum nequitiam imbibit: qui cum stultis et inficetis, fit et ipse stolidus et ineptus: contra qui cum hominibus acutis et ingeniosis aetatem agit, non potest non acutior ipse et ingeniosior evadere. Eadem est in libris ratio, nam non libri hi sunt sed homines qui tecum una sunt, qui colloquantur tecum, quorum opinionibus imbueris, quorum naturam induis, ad quorum exempla te componis, haud secus atque ad amicorum. In delectu igitur sunt omnia, in qua re ita est versandum, ut de quoque genere quod praestantissimum est delibare debeas. Popularibus nostris natura dedit, ut quamlibet hominum linguam facile addiscere possint. Sunt lepidi quidam et venusti homines qui praeter suam linguam plane nihil satis commode aut intelligant aut loquantur:

nos intelligimus, si volumus dare operam, quidquid volumus quam accurate volumus. Ea dote qui sapit sic utetur ut nihil quod utile sit a se putet alienum. Constat nunc satis inter omnes ridiculum esse reliqua omnia scire, at patrium sermonem et vernaculas litteras contemtui habere. Praeterea si quid cultissima quaeque natio in hac humanitatis luce eximium protulit, id nobis necesse est scire, qui supra vulgus sapere postulamus. Quantillum autem est nobis in hac naturali discendi facilitate vicinarum nationum linguas cognoscere. At Veterum populorum linguas probe scire, id vero non tam facile esse vulgo perhibetur. Latine scire magna res esse videtur. Graece scire sunt qui perdifficile negotium esse dicant. Nolite iis credere, Carissimi Commilitones, habet ea res plus suavitatis quam laboris, si quis rectam discendi viam ingrediatur, quam ego vobis ostendam et aperiam: sed praemittam prius nonnulla de ingenio populi, cuius linguam vos docere instituam. Ut pretium rerum ex usu et comparatione aestimatur, sic hominum et populorum pretia (ut ita dicam) ex mutua comparatione constituuntur. Quae nunc in Europa nostra humanitatis progressu politissimae florent nationes, in aliis plus est sapientiae prudentiaeque, in aliis plus leporis et venustatis. Quae elegans imprimis et scita natio est quam parum habet constantiae et gravitatis: qui populi sunt prudentissimi quam sunt prae illis inficeti et illepidi. Romani olim prudentia valebant sed nihil in illis elegantiarum et gratiae, donec corrupti mores et malesana

Graecorum imitatio pestiferam elegantiam invexerunt, quae rem Romanam perdidit. Graecia libera olim elegantiam et leporem, gratias veneresque omnes, cum singulari sapientia prudentiaque coniungebat. Qui cum Graecis diu et multum una vixit satis admirari non potest populi sanam mentem, iudicium acre, felix acumen, morum urbanitatem, sensus acutos, et incredibilem leporem et festivitatem ingenii: hoc vero est elegantissime sapere. Libertatis illis ingenitus amor, ut sine libertate vita iis non esse vitalis videretur, pulchri sensus eximius, lingua sine exemplo pulchra, copiosa, sana: quo attentius contemplaris eo maiorem in admirationem te rapiet. Ad omne genus artium et disciplinarum, quas plerasque ipsi aut reppererunt aut melius excoluerunt, a natura facti, Litteras omnes sic ornarunt ut nihil quod illorum scriptis anteponi possit umquam genus humanum tulisse videatur. Qui artificum Graecorum reliquias (exiguas illas et exiles prae illa copia operum nobilissimorum, quae olim in Graecia visebantur) nunc maximopere admirantur, quam vehementer eorum eloquentiam et poësin esset admiraturi, si quemadmodum oculos habent omnes, sic Graecae linguae intelligentia suppeteret omnibus, qua hanc speciem spectare possent. Nam quid artificum obscuriorum reliquiae (quoniam Phidiae ars et Praxitelis et summi cuiusque fere periit) ad Homeri poësin aut Aristophanis? quid ad historicorum scripta, vel Oratorum, vel Platonis? Qui his familiariter uti assolet, cuius mens in illa serenitate cogitandi

et dicendi versatur, cuius animus eorum contactu inflammatur et ardet, videturne vobis homuncio esse posse in sordibus et minutiis demersus, superstitiosus, angusti animi dicendique imperitus et rudis?

Cum illa gente, cum illis ingeniis assidue una esse iisque similiorem fieri id vero insitam nostro generi nobilitatem excitat et promovet, animum ad altiora et sublimiora erigit, verae libertatis amorem instillat, superstitionem et aniles opiniones exturbat, iudicium acuit, pulchri sensum alit, facundum et disertum reddit, et hoc est humanitatis studia fideliter excoluisse. Hoc est illud unum, in quo omnes conspiratis, hoc est illud ipsum, quo praeestare caeteris omnibus viribus vobis est enitendum.

Superest ut dicam qua via et ratione illud optime assequi possitis: in qua re primum est quod statim dicam, ubi praestantia studiorum Academicorum egregie cernitur. Dicam brevissime: caeteris sunt magistri quibus credant, quos sequantur, quibus obtemperent: vos iam id aetatis estis et eo gradu studiorum, ut sequi debeatis vestrum ipsorum iudicium rationemque. Magistrum in cuius verba iuraretis et libros quos memoriter edisceretis *habuistis*, nunc habetis ducem qui praeceat viamque monstret, vos sequemini si probabit. Nemini nunc quidquam credendum: argumentis et rationibus standum est, auctoritatibus stari non potest. Quidquid quisque vestrum docebitur

argumentorum pondera perpendito et veritatem rerum et observationum constantiam ipse inquireto, et Pythagoreorum αὐτὸς ἔφα, per me licet, irrideto. Nunc vobis rerum primas causas et origines et progressus indagare necesse est, et nihil probare nisi quod verum esse constabit.

In Historia, in Antiquitatibus rerum testiumque fides diligenter exploranda est.

Quam ridiculum est et puerile id factum esse credere quod fieri omnino non potuit, aut fidem habere testi levissimo impudenter ea narranti quae neque ipse vidit neque ab alio audivit. Vera, sincera, certa quaerimus: reliqua omnia contemnimus. In linguae usu cognoscendo et in interpretandi negotio idem tenendum est. Est illud ubique in promptu habendum: *Unde tu hoc nosti? Quomodo hoc certo sciri potest?* sic enim firmissima doctrinae fundamenta iaciuntur, quae nullis umquam machinis moveri vel labefactari possint.

In ea re una tantum et simplex via est: una est atque eadem methodus, qua in nostris studiis ubique est utendum, sive Graecas Litteras tractabimus sive Antiquitates Romanas. Nempe Graeca nobis ab ipsis Graecis discenda sunt, Romana ab ipsis Romanis. Ex longo usu et familiaritate scriptorum paulatim subnascitur illa accuratissima rerum et verborum intelligentia, quam quaerimus. Si quis hospitem peregrino sermone utentem eumque sapientem et elegantem virum, multarum rerum peritum, diser-

tum, suavissimis moribus ingenioque lepidissimo praeditum intima familiaritate quotidiana fuerit amplexus, eumque pariter diligat et admiretur, fieri non potest quin paulatim accuratissime quid ille loquatur intelligat, quotidie illius linguae rationem et usum et constantiam observando addiscens et quotidie doctior acutiorque ab eo discedat.

Hoc ipsum faciendum est in Litteris et in aliis omnibus et in Graecis cognoscendis.

Ex ipsorum Graecorum ore et sermonibus linguae Graecae intelligentia nobis est colligenda: quidquid eos audimus dicentes diligenter observandum, notandum, inter se comparandum. Animadvertenda est vocabulorum forma, compositio, significatio: statim comperietis Graecos, ut omnes populos, eadem de iisdem summa constantia dicere, ut perfacile negotium sit, si quis hoc agit industriamque exercet suam, eorum linguam addiscere.

Graecorum sermo, in quo gentis ingenium felix tamquam in speculo contemplamur, naturam sequitur, habetque eandem simplicitatem simul et varietatem, quam in rerum natura admiramur. Nihil est quod illi non viderint ac senserint, et quidquid oculis aut mente percepissent signabant verbi nota, in qua ratio ipsa rei appareret: ita ut ad Graece intelligendum plus prosit ingeniosum esse quam tenaci memoria valere.

Si quid temere undique consarcinatum est id animo retinere et in tempore meminisse magni laboris est: contra si quid recte est cogitatum et apte dispositum, ubi id semel probe intellexeris numquam oblivisceris. Apud Graecos *discere* et *intelligere* uno eodemque verbo notantur τῷ μάνασκειν. Qui aliquid *intellexit* is Graecis *didicisse* videtur. Deinde lingua Graeca maximam partem ex se ipsa nata est: paucissima sunt vocabula prisca, radices vetustae, quarum originem frustra quaerimus. Reliqua secundum analogiae leges tam certas quam perspicuas formata sunt, habentque adeo ingenitam significandi potestatem: itaque quum sit verborum propemodum infinita copia, tamen qui volet vestrum poterit Lexica contemnere. Praeterea servat unumquodque vocabulum suam naturam, formam, significationem et usum. Discrimina sunt locorum et temporum: aequales et populares dicebant eadem de iisdem (ut ipsi loquuntur τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν): nihil confunditur, nihil permiscetur: itaque quod semel recte didiceris, h. e. intellexeris, semper et ubique manet idem; atque adeo propter hanc ipsam constantiam ratione nixam tam facile est Graece discere. Sed praeter illam facilitatem suavissima res est propter scriptorum praestantiam incomparabilem. Nihil cultioribus hominibus potest esse iucundius quam Homeri intima familiaritate uti, et Aeschyli, et Sophoclis, aut cum Xenophonte frequenter una esse, aut cum Thucydide vel Platone versari, aut Demosthenem audire dicentem, aut spectare fabulas Aristophanis. Haec omnia consequemur,

si qua diximus methodo dicendi usum omnium cognitum habebimus, quod quum non disserendo sed agendo imperari possit, malo vobis propediem in ipsa interpretatione demonstrare. Hoc unum addo: docebo vos sic linguam Graecam, ut ex uno scriptore reliquos omnes interpretari et intelligere discatis. Gustabimus primum melle dulciorem orationem Herodoteam, deinde Homerica carmina quomodo interpretari debeatis ostendam, deinde quem voletis scriptorem vobis explicabo et dabo operam ut quod ipse longo usu didicerim id vos quoque discatis.

In vobis modo industria esto et discendi ardor et intelligendi cupido, et optime erit. Nihil esse aiunt ab omni parte beatum et sunt etiam in Academica institutione nonnulla, quae veris et severis studiis magnopere officiant. Nihil equidem reliqui intentatum ut studiorum Academicorum fructus et vobis et carissimae patriae forent uberiores. Adii virum potentissimum, in cuius manu erat malum extirpare. Frustra. Egi causam institutionis Academicae apud doctissimos viros, qui eruditionis omnis veluti principatum quemdam obtinere putantur. Frustra. Verba mihi data sunt. Quid igitur? Despondeamne animum? Abiiciamne spem omnem? Non faciam, Commilitones. Quid autem spei est reliquum, si neque in potentissimis viris neque in doctissimis quidquam est praesidii? Nempe in vobis ipsis, Carissimi Commilitones, in optimo quoque et cordatissimo vestrum magna spes mihi super-

est. In vobis sunt mihi omnia. Nihil agemus nisi nos mutua benevolentia coniunget. Ego igitur hoc agam ut vobis haec studia tam placeant quam prosint, idque ut obtineam nihil est quod non sim perlubenter facturus. Vos autem contendite ut meam docendi diligentiam vestra discendi industria sustineatis meque vestri amantissimum contra diligite.

Agitedum vindicate avitas patriae laudes et insitae populo nostro sanitatis et indefessae industriae et recti iudicii.

Intendite ingenii animique vires et in optima studia strenue incumbite.

Facite ut qui vos (ut modo dicebam) splendido et mag-nifico nomine *sal terrae* esse celebrant, omnibus vera di-cere videantur.

Quid prodest enim habere maiores summa admiratione dignos nisi dabimus operam ut nos quoque aliquando posteritas admiretur.

D I X I.

